

Quicksan Wet natuurbescherming

Natuurherstel Zwartebroek

Soorten- en Gebiedenbescherming

In opdracht van:
Novaspring

Status: definitief

Datum: 18 mei 2023

Quicksan Wet natuurbescherming

Natuurherstel Zwartebroek

Soortenbescherming en NNN-toets

Bureau Lampyris
e: douwe@lampyris.nl
t: 06-18080020

Handtekening

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Douwe', written in a cursive style.

KvK: 81 944 33
BTW: NL 003 289 78 B 94
IBAN: NL 58 ASNB 8821 1517 94

Colofon

Datum: 18 mei 2023

Kenmerk: 2023008/rap01

Status: definitief

Opdrachtgever: Novaspring

Contactpersoon: Dhr. J. Engelbertink

Deze rapportage is opgesteld in opdracht van Novaspring en is daarmee eigendom van deze opdrachtgever. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie, of welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en/of Bureau Lampyris, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is opgesteld.

Bureau Lampyris is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Lampyris. De opdrachtgever vrijwaart Bureau Lampyris voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

Inleiding.....	4
1.1. Aanleiding.....	4
2. Inleiding natuurwetgeving.....	6
2.1 De Wet Natuurbescherming.....	6
2.2 NNN-toets.....	9
3. Werkwijze.....	10
3.1 Ligging plangebied en huidige situatie.....	10
3.2 Beschrijving ingreep.....	13
3.3 Werkwijze quickscan.....	15
4 Resultaten.....	17
4.1 Soortenbescherming.....	17
4.2 NNN-toets.....	26
5 Conclusie.....	30
5.1 Soortenbescherming.....	30
5.2 NNN-toets.....	31
5.3 Vervolg en ontheffing Wet natuurbescherming.....	31
6 Literatuur.....	32

Inleiding

1.1. Aanleiding

Natuurmonumenten heeft het voornemen om enkele percelen in de Gelderse vallei te vernatten om de natuurwaarde in het gebied te vergroten. Het uitvoeren van deze ingreep leidt mogelijk tot een overtreding van de Wet Natuurbescherming (Wnb) als gevolg van negatieve effecten op beschermde soorten. Een overtreding van de wettelijke bepalingen vereist mogelijk een ontheffing.

Om te bepalen of mogelijk sprake is van een overtreding is een quickscan Wet Natuurbescherming uitgevoerd. Deze quickscan bestaat uit een toetsing voor de soortenbescherming en de gebiedenbescherming. Een stikstofberekening maakt geen onderdeel uit van de quickscan.

1.2. Doelstelling

Een quickscan is een verkennend onderzoek dat tot doel heeft de effecten van een voorgenomen ingreep op wettelijk beschermde soorten te toetsen. Het is de eerste stap in een traject voor de Wet Natuurbescherming voor een ruimtelijke ingreep. Tijdens de quickscan wordt bepaald of beschermde natuurwaarden op de locatie voorkomen of dat ze mogelijk aanwezig zijn. Dit gebeurt met een eenmalig veldbezoek en een bureaustudie.

Getoetst wordt of de ingreep mogelijk leidt tot negatieve effecten op de aanwezige beschermde natuurwaarden. Als sprake is van negatief effect worden voorstellen gedaan voor maatregelen om het effect te mitigeren danwel te compenseren. Tot slot wordt een conclusie getrokken of een ontheffing op de Wet Natuurbescherming noodzakelijk is. Indien het tijdens de verkennende toets niet mogelijk is een compleet beeld te verkrijgen worden aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

In de quickscan wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

-
- Welke wettelijk beschermde diersoorten komen (mogelijk) op de locatie voor en hoe maken zij gebruik van het terrein?
- Is sprake van negatieve effecten van de ingreep op de beschermde soorten die leiden tot overtreding van de Wet Natuurbescherming?
- Leidt de ingreep tot aantasting van de doelen van het NatuurNetwerk Nederland?
- Is een aanvullend (veld)onderzoek noodzakelijk?
- Welke mitigerende of compenserende maatregelen zijn noodzakelijk?
- Is een ontheffing op de Wet Natuurbescherming benodigd?

Het plangebied ligt op circa 7,5 kilometer afstand van het N2000-gebied Veluwe. Door de beperkte omvang van de ingreep en de afstand zijn geen effecten op de

instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied te verwachten. Een verdere toetsing is daarom niet noodzakelijk en heeft niet plaatsgevonden.

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een samenvatting van de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming. Hoofdstuk 3 beschrijft de ingreeplocatie en de ingreep. Hoofdstuk 4 beschrijft de potenties voor en de aanwezigheid van beschermde soorten, het mogelijke effect van de ingreep en de benodigde maatregelen. Tevens is de NNN-toets hier beschreven. Hoofdstuk 5 is de conclusie en beschrijft de benodigde vervolgstappen.

2. Inleiding natuurwetgeving

2.1 De Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming regelt de wettelijke bescherming van inheemse planten- en diersoorten. Deze wet is op 1 januari 2017 in werking getreden. Het uitgangspunt is het "neem-tenzij" principe. Waarmee het uitgangspunt is dat negatieve effecten op beschermde soorten niet zijn toegestaan.

2.1.1. Zorgplicht

Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming bevat de zorgplicht, deze verplicht eenieder zorgvuldig om te gaan met in het wilde levende dieren en planten en beschermde natuurgebieden. Negatieve effecten dienen vermeden te worden, of als het redelijkerwijs niet mogelijk is de ingreep achterwege te laten dienen maatregelen te worden genomen om de gevolgen te voorkomen. De zorgplicht geldt ook voor soorten zonder specifieke beschermingsstatus.

2.1.2. Strenger beschermde soorten

Naast de zorgplicht zijn lijsten met strenger beschermde soorten opgesteld. Dit zijn soorten die:

- Art. 3.1: Genoemd zijn in de Vogelrichtlijn (VR).
- Art. 3.5: Staan op de Habitatrichtlijn (HR), het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn.
- Art. 3.10: Overige nationaal beschermde soorten.

Voor deze soorten gelden aanvullende beschermingsregimes waarin de volgende artikelen uit de Wet Natuurbescherming relevant zijn:

2.1.3. Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1

Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.

- Artikel 3.1 lid 2

Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

- Artikel 3.1 lid 3

Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5

Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

2.1.4 Habitatrichtlijn

- Artikel 3. lid 1

Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

- Artikel 3. lid 2

Het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.

- Artikel 3. lid 3

Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

- Artikel 3. lid 4

Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

- Artikel 3. lid 5

Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2.1.5 Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a

Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.

- Artikel 3.10 lid 1b

Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

- Artikel 3.10 lid 1c

Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wanneer sprake is van een negatief effect kan dit in sommige gevallen door mitigerende (voorzorgs) maatregelen voorkomen worden. Als het voorkomen van schade niet mogelijk is, is een ontheffing op de Wet Natuurbescherming noodzakelijk. Dit zal vrijwel altijd samen gaan met compenserende maatregelen om de negatieve effecten teniet te doen.

- Een ingreep is alleen vergunbaar indien:
- Geen andere bevredigende oplossing mogelijk is.
- De ingreep voldoet aan een van de in de Wet genoemde belangen.

- Geen sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort(en).

2.1.6 Provinciale vrijstellingen

Provincies hebben de mogelijkheid om via een provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (vallend onder art. 3.10 Wnb). Deze vrijstelling geldt voor bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de provincie Gelderland zijn dit de volgende soorten:

• Aardmuis	• Huisspitsmuis
• Bastaardkikker	• Kleine watersalamander
• Bosmuis	• Konijn
• Bruine kikker	• Meerkikker
• Dwergmuis	• Ondergrondse woelmuis
• Dwergspitsmuis	• Ree
• Egel	• Rosse woelmuis
• Gewone bosspitsmuis	• Tweekleurige bosspitsmuis
• Gewone pad	• Veldmuis
• Haas	• Vos
	• Woelrat

2.2 NNN-toets

Elke ruimtelijke ingreep dient getoetst te worden aan het wettelijke kader van het NatuutNetwerk Nederland (NNN). Hiervoor geldt een “nee tenzij” principe waarbij getoetst wordt op de [kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen](#) in het Gelderse NatuurNetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszones zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland. De GO's bestaan uit percelen die ruimtelijk samenhangen met het GGN maar een andere functie hebben dan natuur (vaststellingsbesluit Provincie Gelderland).

3. Werkwijze

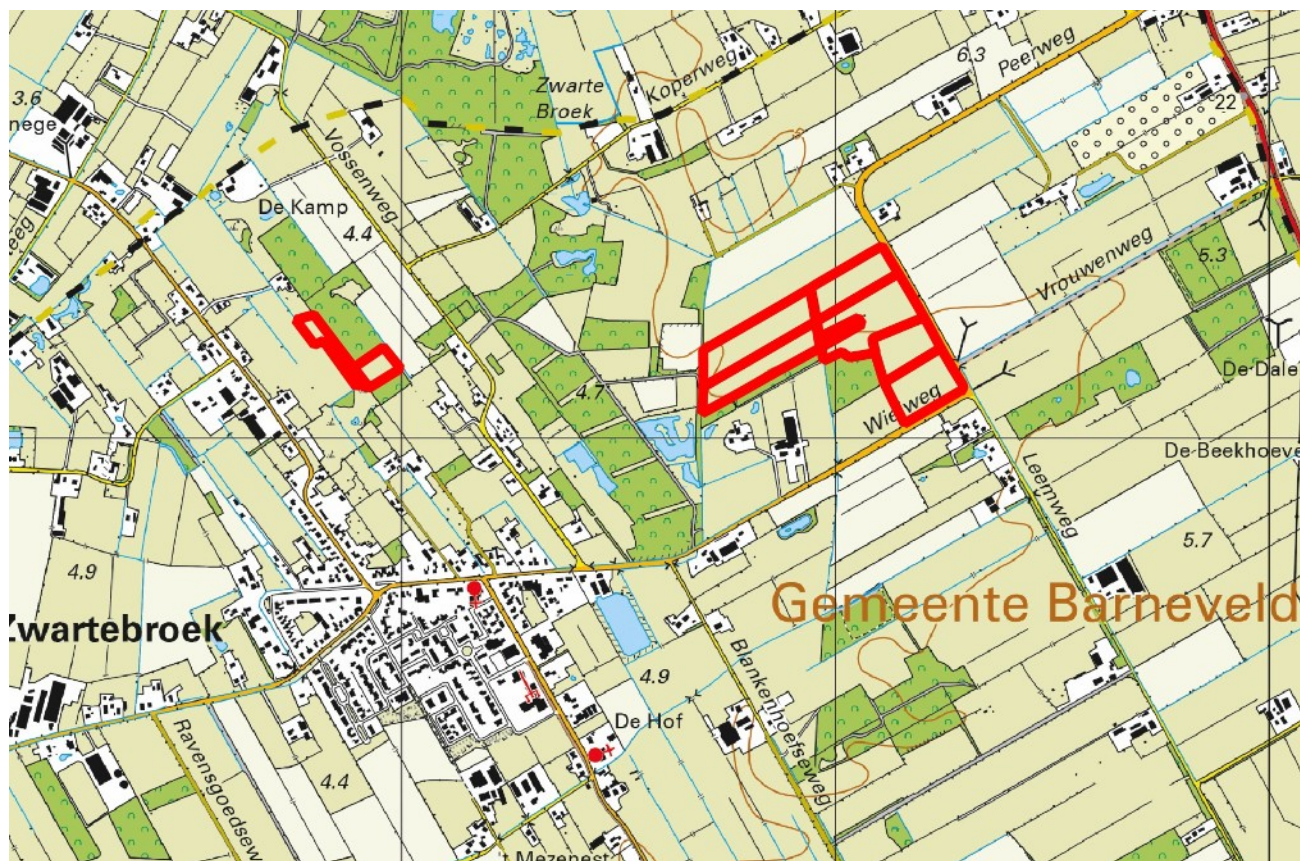
3.1 Ligging plangebied en huidige situatie

Het plangebied bestaat uit twee deelgebieden, gelegen ten noorden en noordoosten van Zwartebroek in de Gelderse Vallei (Provincie Gelderland) (Figuur 1).

Beide deelgebieden bestaan uit nat tot vochtig voedselrijk grasland dat in agrarisch gebruik is geweest. Sinds de percelen bij Natuurmonumenten in beheer zijn is door het ecologische beheer de kruidenrijkdom toegenomen en komen soorten zoals paardenbloem en veldzuring voor. Tussen de percelen liggen sloten die veelal bruin zijn van de ijzerrijke kwel en een dikke sliblaag. In de regelmatig geschoonde sloten staat op enkele plekken dicht riet. Tevens zijn bomenrijen van zwarte els en wilg aanwezig, op enkele plekken staan oude knotwilgen. Oude bomen en gebouwen komen in het plangebied niet voor. In het westelijke deelgebied ligt in de bosrand een poeltje, deze is aangetakt aan de watergang.

De omgeving bestaat uit intensief gebruikte agrarische graslanden en elzenhakhoutbos. Tussen de elzen staan soms anders boomsoorten zoals zachte berk, gewone es en wilgensoorten. In het westelijke deelgebied staan enkele zomereiken naast het plangebied, in deze bomen hangen een steenuilen- en torenvalkenkast. In de bossen is de grondwaterstand zeer hoog, tot hooguit enkele decimeters onder het maaiveld. In het westelijke onderzoeksgebied staat een door vrijwilligers gebouwd schuurtje met een inhoud van enkele kubieke meters. Deze schuur is speciaal voor wilde dieren zoals vogels en marsters neergezet.

In het plangebied ligt een Klompenpad: dit is een onverhard pad dat langs de perceelsgrenzen of dwars over de percelen ligt.

Figuur 1. Ligging van de plangebieden, met de deelgebieden Zwartebroek-Oost en Zwartebroek-West (rood omlijnd).

Nat grasland met sloot (deelgebied oost).

Knotwilg (oost)

Elzenhakhoutbos grenzend aan het plangebied

Kwelsloot (oost)

Poeltje in de bosrand

Sloot met riet (deelgebied west).

Foto 1 t/m 6: Huidige inrichting plangebied.

3.2 Beschrijving ingreep

3.2.1. Ingereep

Zwarteboek-Oost

Het in deelgebied Zwarteboek-Oost vinden de volgende ingrepen plaats (figuur 2):

- Afgraven en afvoeren van de bovenlaag, de af te graven diepte verschilt per perceel.
- Plaatsen van twee regelbare stuwen in damwanden
- Het verondiepen van drie watergangen
- Het dempen van meerdere watergangen, zowel in de percelen als op de perceelsgrenzen

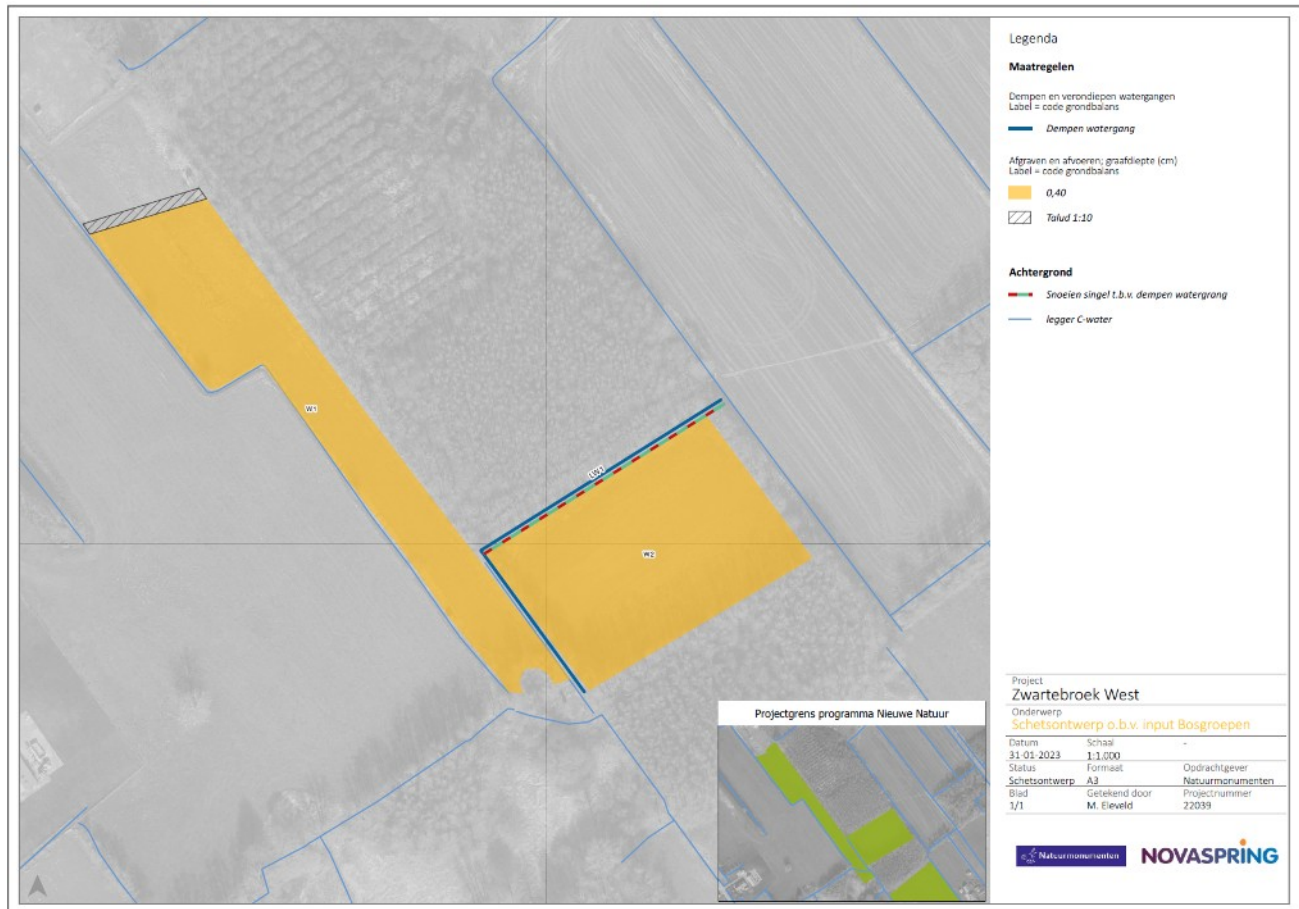

Figuur 2. Schetsontwerp Zwarteboek-Oost (bron: Novaspring).

Zwartebroek West

In het oostelijke deelgebied vinden de volgende werkzaamheden plaats (figuur 3):

- Volledige afgraven van de percelen tot 40cm-mv.
- Dempen van watergangen in perceel w2.
- Snoeien van de singel nabij de watergang om het dempen mogelijk te maken.

Figuur 3. Schetsontwerp Zwartebroek-West (bron: Novaspring).

3.2.2 Planning

Het project bevindt zich nog in de voorbereidingsfase waardoor de exacte uitvoeringsperiode nog niet bekend is. Naar verwachting vindt de uitvoering plaats in het najaar van 2023 of begin 2024.

3.2.3 Na de ingreep

De maatregel leidt tot het verlagen van het maaiveld, waardoor het natter wordt en meer kwelwater het maaiveld bereikt, de natuurwaarde neemt hierdoor toe. Door de variatie in maaiveldhoogte ontstaat een gevarieerd gebied met veel gradiënten in vochtigheid en voedselrijkdom. Naar verwachting blijft de recreatiedruk van het Klompenpad gelijk.

3.3 Werkwijze quickscan

3.3.1 Algemeen

Een quickscan is een verkennend onderzoek waarin bepaald wordt of – en welke – wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied voor (kunnen) komen. Hiervoor worden bestaande verspreidingsgegevens van beschermde diersoorten geraadpleegd, heeft een veldbezoek plaatsgevonden en is de ingreep getoetst op mogelijke effecten op de doelen van het Gelders NatuurNetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszones.

3.3.2 Literatuuronderzoek

Voorafgaand aan het veldbezoek zijn zoveel verspreidingsgegevens van soorten van de afgelopen tien jaar wordt verzameld uit de NDFF (afgelopen 10 jaar, plangebied met de ruime omgeving, circa 1000 meter):

- Wettelijk beschermde soorten
- Rode Lijst-soorten
- Andere bijzondere soorten: zowel landelijk als regionaal zeldzaam

Gegevens uit landelijke en provinciale verspreidingsatlassen zijn verzameld en is de beheerder (boswachter ecologie) bevraagd over de aanwezigheid van wettelijk beschermde natuurwaarden. Hiermee is een beeld verkregen van de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten.

De informatie over de planologische bescherming is opgevraagd bij het Nationaal Georegister en de Omgevingsverordening van de provincie Gelderland is geraadpleegd.

3.3.3 Veldbezoek

Op 29 maart 2023 heeft een verkennend veldbezoek plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek is het plangebied en de ruime omgeving beoordeeld op de geschiktheid voor wettelijk beschermde soorten. Hierbij is gekeken naar de kwaliteit en de ligging van de aanwezige habitats. Zo is bijvoorbeeld gekeken naar bomen met holten, waarbij alle knotwilgen langsgelopen zijn. Ook is gezocht naar sporen en burchten van dassen en de geschiktheid voor reptielen (ringslang) is beoordeeld.

Tabel 1: Het weer tijdens het veldbezoek.

Temperatuur	Wind	Windrichting	Bewolking	Neerslag
12 °C	2 Bft	ZW	95%	Nihil

Daarnaast is gezocht naar de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Omdat het veldbezoek buiten de optimale periode plaatsvond geldt het bezoek *niet* als volledige inventarisatie. Het weer was tijdens het veldbezoek niet goed voor de inventarisatie van soorten, het was grotendeels bewolkt, vrij koud en er was af en toe lichte neerslag. Ter ondersteuning van de bevindingen zijn foto's gemaakt.

3.3.4. Toetsing soortenbescherming

Het literatuuronderzoek en het veldbezoek hebben geleid tot een lijst van aanwezige soorten of soorten waarvoor het gebied geschikt is. Getoetst is of deze soorten mogelijk een negatief effect ondervinden van de ingreep. Als daar sprake van is worden beknopt mitigerende en compenserende maatregelen en eventueel aanvullend onderzoek voorgesteld. Tot slot is getoetst of een ontheffing op de Wet natuurbescherming aangevraagd dient te worden.

3.3.5. Toetsing NNN

Het plangebied ligt in het Gelders Natuurnetwerk, zoals het NNN in deze provincie heet. De provincie Gelderland heeft voor het Natuurnetwerk kernkwaliteiten toegewezen die geen negatieve effecten mogen ondervinden van de voorgenomen ingreep volgens een Nee-tenzij principe. De ingreep is verkennend getoetst op de kenmerken en ontwikkelingsdoelen van het Gelders NatuurNetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingsdoelen (GO).

4 Resultaten

4.1 Soortenbescherming

4.1.1. Vaatplanten

Aanwezigheid

Uit de NDFF zijn geen wettelijk beschermde plantensoorten van de beide ingreeplocaties bekend. De wettelijk beschermde plantensoorten komen in bijzondere biotopen voor zoals blauwgraslanden of extensief bewerkte akkers. Dergelijke biotopen zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen; de percelen zijn tot recent in agrarisch gebruik geweest en bemest waardoor ze ongeschikt zijn voor wettelijke beschermde soorten. Zodat met zekerheid gesteld kan worden dat geen wettelijk beschermde soorten op de ingreeplocaties aanwezig zijn.

Conclusie

Omdat geen beschermde planten soorten uit de NDFF bekend zijn en geschikte groeiplaatsen ontbreken is geen sprake van overtreding van de Wet Natuurbescherming.

4.1.2 Vogels

Aanwezigheid

Categorie 1 t/m 4

Uit de NDFF zijn meerdere jaarrond beschermde soorten bekend: de boomvalk, buizerd, ransuil, bosuil, kerkuil, steenuil en boerenwaluw zijn waargenomen. In de meeste gevallen betreft het losse waarnemingen, binnen de invloedssfeer van de ingreep is van de buizerd in 2017 een territorium (niet de exacte nestlocatie) vastgesteld nabij het westelijke plangebied. Tijdens het veldbezoek vloog een paartje buizerd op enige afstand van het plangebied, al leken deze eerder in de omgeving één of meer nesten te hebben. Een binding met het plangebied is niet uit het gedrag gebleken en ook zijn geen in gebruik zijnde of oude nesten van de buizerd gezien. De steenuil is aangetroffen op het erf ten noorden van het westelijke plangebied, de af te graven locatie ligt deels binnen een straal van 270 meter - de straal van de maximale territoriumoppervlakte van een steenuil (Kennisdocument steenuil) - van de vermoedelijke nestplaats en kan derhalve in gebruik zijn als foerageergebied. Binnen het plangebied zijn enkel de oude knotwilgen geschikt als nestplaats voor de steenuil. Tijdens het veldbezoek is hierop gecontroleerd en is de steenuil niet gezien, noch zijn sporen van de nesten gevonden.

De overige soorten uit categorie 1 tot en met 4 zijn enkel op ruime afstand van het plangebied genoteerd.

In het plangebied zijn geen oude bomen aanwezig met grote holten, die geschikt zijn voor hollenbroeders uit deze categorieën waarmee territoria zijn uit te sluiten. Naast het oostelijke plangebied is een verlaten nest (figuur 3, foto 7) aangetroffen, onduidelijk is van welke soort het is maar waarschijnlijk van zwarte kraai. Meerdere paartjes van deze soort zijn waargenomen. Tijdens het veldbezoek is geen activiteit waargenomen en het nest zag

er onverzorgd en verlaten uit. De kans dat het een gebruikt nest is, is daarmee uit te sluiten. Voor de soorten die in de omgeving van het plangebied broeden kan het in gebruik zijn als foerageergebied. Dit geldt voor alle bekende soorten.

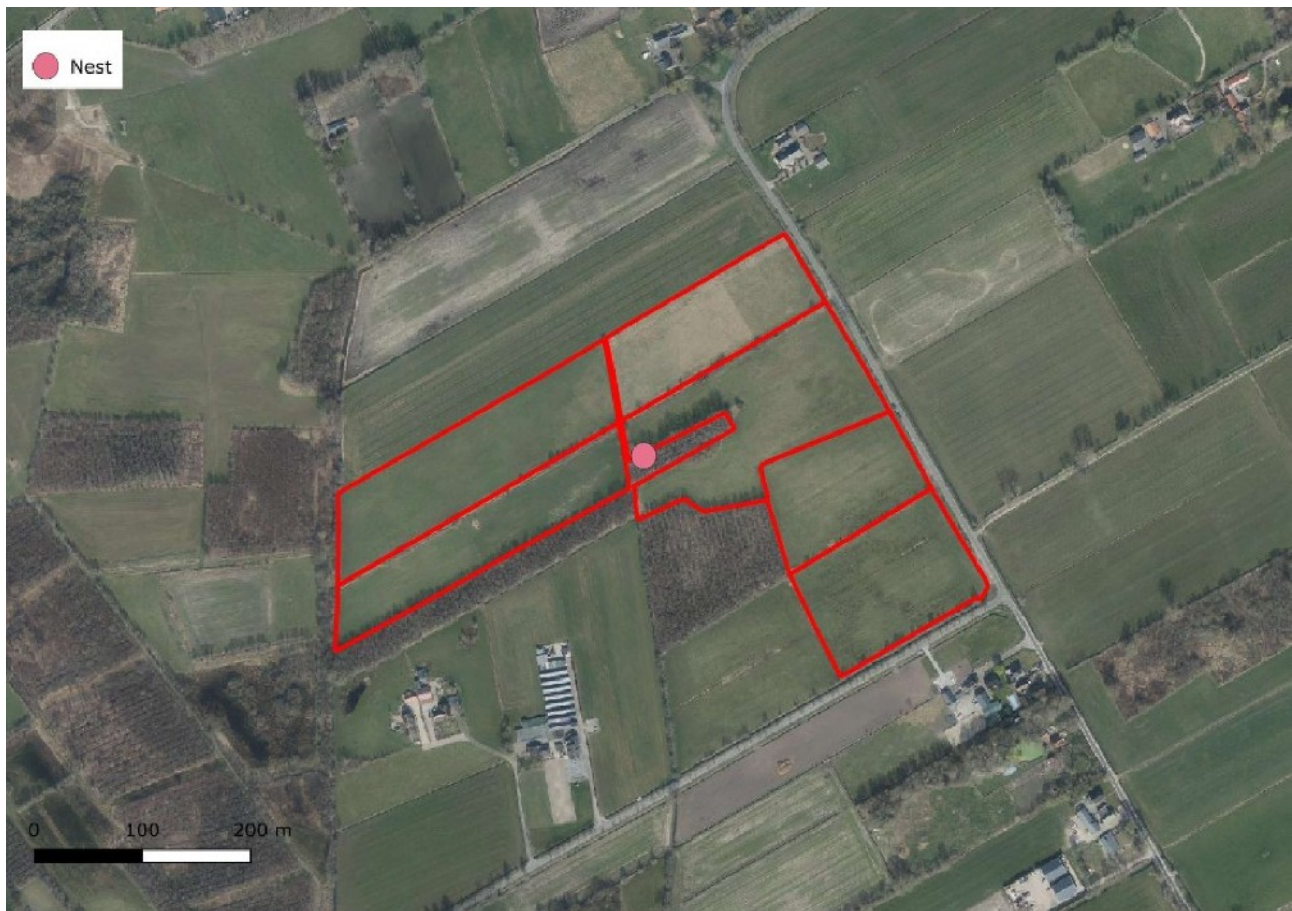
Categorie 5

Soorten uit categorie 5 zijn flexibel in het kiezen van nieuwe nestplaatsen, maar zijn jaarrond beschermd als ecologische argumenten daar reden toe geven.

Tijdens het veldbezoek zijn meerdere soorten, zoals de koolmees en pimpelmees waargenomen. De categorie 5 broedvogels zullen buiten het plangebied in het bosjes of nabij gelegen erven kunnen broeden in nestkasten of andere kunstmatige nestplaatsen. Binnen de grenzen van de planlocatie of de invloedssfeer van de ingreep zijn deze niet aanwezig, met uitzondering van een niet bezette nestkast voor de torenvalk.

Algemene broedvogels

Algemene broedvogels, waarvan de nesten zijn beschermd, komen met zekerheid in het plangebied of de directe omgeving voor. De elzenbossen, knotwilgen en graslanden bieden geschikte nestgelegenheid.

Figuur 3. Locatie nest.

Foto 7. Het waargenomen nest.

Effecten ingreep

Categorie 1 t/m 4

Holenbroeders zijn met zekerheid uit te sluiten, omdat geschikte nestlocaties ontbreken of de geschikte locaties (knotwilgen) niet bezet zijn. Het westelijke plangebied maakt waarschijnlijk deel uit van het foerageergebied van de steenuil en buizerd en mogelijk andere jaar rond beschermde broedvogels met een territorium in de omgeving van het plangebied.

Als gevolg van de ingreep is tijdelijk sprake van minder foerageergebied omdat de zode wordt verwijderd. Naar verwachting heeft dit geen significant negatief effect op de territoria aangezien in de ruime omgeving voldoende alternatieven voorhanden zijn en de oppervlakte van het plangebied binnen het jachtterritorium voor de meeste soorten beperkt is. Bijvoorbeeld de buizerd heeft een territorium met een straal van enkele kilometers (tot een oppervlakte van 500 hectare in zeer voedselarme gebieden) en de kerkuil heeft een territorium van 60 tot 1500 hectare (Kennisdocument buizerd, Kennisdocument kerkuil). Het westelijke plangebied is ongeveer 1 hectare in oppervlakte.

Het territorium van de steenuil is veel kleiner met 5 tot 30 hectare jachtgebied. Naast de nestplaats ligt echter een groot nat grasland, inclusief een plasdras, dat geschikt is als alternatief foeragegebied.

Na afronding ontstaat een nat gebied dat waarschijnlijk geschikter is voor jaarrond beschermde soorten dan in de huidige situatie het geval is zodat voor de jaarrond beschermde soorten meer voedselbeschikbaar is dan in de huidige situatie.

Mogelijk leidt het gebruik van zware machines tot tijdelijke verstoring van de nestlocatie van de steenuil. Het effect hiervan is naar verwachting beperkt omdat de ingreep buiten het broedseizoen plaatsvindt, enkel overdag wordt gewerkt en de minimale afstand tot de nestplaats 100 meter bedraagt. Ook bevindt het territorium zich op een boerenbedrijf, zodat van enige gewenning aan geluiden sprake zal zijn.

Categorie 5

Nesten of geschikte nestlocaties voor categorie 5 soorten worden niet vernield door de ingreep omdat geen geschikte bomen worden gekapt en geschikte nestplaatsen ontbreken in de te verwijderen singel. Het veldbezoek heeft te vroeg plaatsgevonden om te bepalen of een torenvalk in de aangeboden nestgelegenheid is gaan broeden. Als de torenvalk hier gaat broeden kan het nest verstoord worden door de werkzaamheden.

Algemene broedvogels

Indien de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden kan sprake zijn van het vernietigen of verstoren van nesten. Buiten deze periode is geen sprake van een negatief effect.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dient buiten het broedseizoen gewerkt te worden om negatieve effecten op algemene broedvogels en de torenvalk te voorkomen. Deze periode loopt globaal van 1 maart tot en met 15 juli. Als gestart wordt in de zomer (tot half september) kunnen late broedgevallen aanwezig zijn en dient voorafgaand aan de werkzaamheden het tracé gecontroleerd te worden door een ter zake deskundige. Dit kan een ecoloog zijn of een werknemer van de aannemer die een cursus flora en fauna heeft gevolgd.

Conclusie

Algemene broedvogels

Mits gewerkt wordt buiten de broedperiode van 1 maart tot en met 15 juli is geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Voor late broedgevallen dient vooraf een controle uitgevoerd te worden.

4.1.3 Vissen en amfibieën

Aanwezigheid

In de plangebieden zijn meerdere sloten en een poel aanwezig waar wettelijk beschermde vissen en amfibieën kunnen voorkomen. Potentieel kunnen de poelkikker, kamsalamander en grote modderkruiper hier voorkomen. Geen van deze drie soorten is echter uit de NDFF bekend. De habitat is voor de poelkikker en kamsalamander niet geschikt: de sloten zijn zeer ver verland, zijn stromend en/of bevatten ijzerrijke kwel waar de larven niet tegen kunnen. De poel is sterk beschaduwd en heeft geen watervegetatie zodat het ongeschikt (voortplantings)habitat is. De elzenbroekbossen zijn ongeschikt als landhabitat in de winterperiode vanwege de hoge grondwaterstand, amfibieën overwinteren namelijk op droge (boven grondwaterniveau) en vorstvrije locaties. Dergelijke plekken ontbreken in het plangebied.

De grote modderkruiper heeft in een volwaardig leefgebied diepere sloten met een verlandingsvegetatie en dikke sliblaag nodig voor de overwintering en ondiepe greppels en sloten voor de voortplanting. Dit netwerk ontbreekt in het plangebied: de grotere sloten zijn te ondiep. De sloten met een verlandingsvegetatie zijn enkel te bereiken via de kwel sloten zodat de aanwezigheid hier is uit te sluiten.

De planlocatie ligt buiten de landelijke verspreiding van andere wettelijk beschermde amfibieën en vissen en het terrein is ongeschikt voor deze soorten. Hoewel de heikikker in de Gelderse vallei aanwezig is, ontbreken op de planlocatie geschikte voortplantingswateren (heldere, ondiepe sloten met een goed ontwikkelde watervegetatie) net als overwinteringsplaatsen die boven het grondwaterniveau liggen en vorstvrij zijn. Daarmee is de aanwezigheid van deze soortgroepen met zekerheid uit te sluiten.

Effecten ingreep

De ingreep heeft geen negatieve effecten op wettelijk beschermde vissen en amfibieën.

Conclusie

Van overtreding van de Wet Natuurbescherming is voor vissen en amfibieën geen sprake.

4.1.4 Reptielen

Aanwezigheid

In de ruime omgeving van het plangebied komt de levendbarende hagedis voor, namelijk op ongeveer 750 meter afstand in het natuurgebied De Bunt (NDFF), buiten het zoekgebied komt ook de ringslang voor (www.verspreidingsatlas.nl). Het plangebied valt buiten de landelijke verspreiding van andere reptielensoorten (www.verspreidingsatlas.nl).

De levendbarende hagedis komt voor in (natte) heideterreinen, hoogveen, bossen en bosranden en ruige graslanden. Deze habitats ontbreken in het plangebied waarmee de aanwezigheid van deze soort is uit te sluiten. Potentieel zijn de slootkanten en de broekbossen geschikt voor de ringslang, deze soort is hier echter niet bekend en komt alleen op grote afstand (> 2,5km), geschikte voortplantingsplaatsen (zoals broeihopen) en overwinteringsplaatsen ontbreken voor zodat ook van dit reptiel de aanwezigheid is uit te sluiten.

Conclusie

De ingreep leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde reptielen.

4.1.5 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezigheid

Uit de NDFF zijn de bunzing en de das uit de omgeving bekend. Tijdens het veldbezoek is gebleken dat het terrein tevens geschikt is voor de wezel en hermelijn.

Tijdens het veldbezoek is het plangebied en de omgeving afgezocht op sporen van de das en dassenburchten, deze zijn beide niet gevonden. De graslanden zijn potentieel geschikt als foerageergebied maar ze zijn niet in gebruik omdat geen burchten aanwezig zijn. De Boswachter ecologie van Natuurmonumenten heeft aangeven geen burchten uit deze omgeving te kennen. Hiermee is de aanwezigheid van de das uit te sluiten.

De kleine marters (wezel, hermelijn en bunzing) kunnen van de graslanden en slootkanten gebruik maken om te jagen. De elzenhakhoutbosjes en de knotwilgen zijn geschikt voor verblijfplaatsen, bijvoorbeeld onder takkenhopen of in holten tussen de wortels van bomen. Gangen van mollen zijn niet gevonden en niet te verwachten in de af te graven delen vanwege de hoge grondwaterstand (een goede aanwijzing voor de geschiktheid van andere onder de grond levende dieren en deze worden gebruikt door de wezel), waarmee ondergrondse verblijfplaatsen zijn uit te sluiten.

De planlocatie ligt buiten de landelijke verspreiding van andere wettelijk beschermde zoogdieren en het terrein is ongeschikt voor deze soorten. Daarmee is de aanwezigheid van andere soorten met zekerheid uit te sluiten.

Effecten ingreep

Als gevolg van de werkzaamheden zal de oppervlakte foerageergebied voor de kleine marters tijdelijk minder zijn. Het betreft echter een niet-significante afname omdat in de omgeving voldoende bossen en andere graslanden beschikbaar blijven. Na afronding van de werkzaamheden ontstaat een leefgebied met een hogere kwaliteit: het gebied wordt natter en ruiger dan in de huidige situatie. Dat biedt alle drie de kleine marters meer dekking en meer voedsel. De bunzing heeft een voorkeur voor nattere omstandigheden. Verblijfplaatsen gaan niet verloren omdat de bossen blijven staan en niet verstoord worden. De te verwijderen singel heeft te weinig ondergroei voor verblijfplaatsen van deze soorten.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende en/of compenserende maatregelen zijn niet nodig.

Conclusie

De ingreep leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

4.1.6 Vleermuizen

Algemeen

Het wettelijk beschermde leefgebied van vleermuizen bestaat uit drie onderdelen: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per onderdeel is beschreven of het aanwezig is en welke soorten er gebruik van kunnen maken. Voor de quickscan is geen nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd, de bevindingen zijn gebaseerd op expert judgement.

Aanwezigheid

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen geschikte gebouwen aanwezig, waarmee verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten zijn uit te sluiten. Het door vrijwilligers gebouwde hutje is te open om geschikt te zijn voor vleermuizen, hier zijn tijdens het veldbezoek ook geen sporen van vleermuizen gezien.

Zomerverblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen (o.a. rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis een gewone grootoorvleermuis) zijn potentieel aanwezig in de knotwilgen, deze zijn enkel geschikt als zomerverblijfplaats.

In het gebied komen geen dikke oude lanen voor, waarmee de aanwezigheid van kraam- en winterverblijfplaatsen is uit te sluiten. De overige bomen zijn te dun en hebben geen loszittende schors of scheuren waar vleermuizen in kunnen kruipen. Hiermee zijn verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de ingreep uit te sluiten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen als vliegroutes. Binnen het plangebied zijn de bosranden en de grotere sloten geschikt als vliegroute.

Foerageergebied

Vleermuizen foerageren in open stukken in het bos of in lanen en bospaden. De open graslanden zijn bij windstil weer ook geschikt als foerageergebied.

Effecten ingreep

Verblijfplaatsen

Mogelijk is sprake van verstoring van zomerverblijfplaatsen in de knotwilgen. Op dit moment is niet duidelijk of deze daadwerkelijk bezet zijn. De vleermuizen kunnen worden verstoord door geluid en trillingen van langsrijdende vrachtwagens of andere machines. De trillingen van de bodem reiken tot enkele meters naast de machines. Het effect van de geluidsverstoring is naar verwachting eveneens beperkt: vleermuizen horen de door de mens geproduceerde geluiden slecht, hun gehoor is afgestemd op de hogere frequenties van hun sonar. Het verstorende effect van trillingen en geluid luid dus enkel tot verstoring als het binnen enkele meters afstand van de knotwilgen geproduceerd wordt. Tot slot kan lichtverstoring in de zomer leiden tot verstoring van de verblijfplaatsen. Daarvan is alleen sprake als 's nachts of in de schemering gewerkt wordt.

Vliegroutes

De vliegroutes blijven tijdens en na de werkzaamheden behouden, het gebruik van lampen kan in de actieve periode van vleermuizen zorgen voor verstoring.

Foerageergebied

Het foerageergebied blijft tijdens de ingreep behouden, al kan tijdelijk sprake zijn van een verminderde kwaliteit. In de omgeving zijn echter voldoende alternatieve foerageergebieden voorhanden. Bijvoorbeeld het schraalland van de Bondte Vos is momenteel veel geschikter dan beide plangebieden: in dit ruige gebied komen meer insecten voor die dienen als voedsel voor vleermuizen. Na afronding van de werkzaamheden ontstaat een gevarieerd natuurgebied met meer potentie voor vleermuizen.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De oude knotwilgen dienen te blijven staan om het vernietigen van mogelijke zomerverblijfplaatsen te voorkomen. Om lichtverstoring te voorkomen dient in de actieve periode van vleermuizen (globaal maart – oktober) enkel overdag gewerkt te worden en/of eventueel licht van de bosranden af te laten schijnen.

Door op vijf meter afstand van de knotwilgen te blijven leidt de ingreep niet tot verstoring als gevolg van trillingen en geluid.

Conclusie

Mits de mitigerende maatregelen worden toegepast is geen sprake van overtreding van de Wet Natuurbescherming voor vliegroutes en (zomer)verblijfplaatsen. Van negatieve effecten op foerageergebied is geen sprake.

4.1.7 Vlinders, libellen en overige ongewervelden

Aanwezigheid

In het plangebied zijn geen beschermde vlinders, libellen en overige ongewervelden aangetroffen. Het plangebied ligt buiten de landelijke verspreiding van deze soorten en er is geen geschikt habitat voor deze soorten aanwezig. Zo ontbreken bijzondere wateren met een goede waterkwaliteit die geschikt zijn voor de gevlekte witsnuitlibel, zijn geen recent afgestorven populieren aanwezig voor de vermiljoenkever en ontbreken de waardplanten voor wettelijk beschermde vlindersoorten (bijvoorbeeld iep en zoete kers voor de grote vos). Hiermee is de aanwezigheid van deze soorten uit te sluiten.

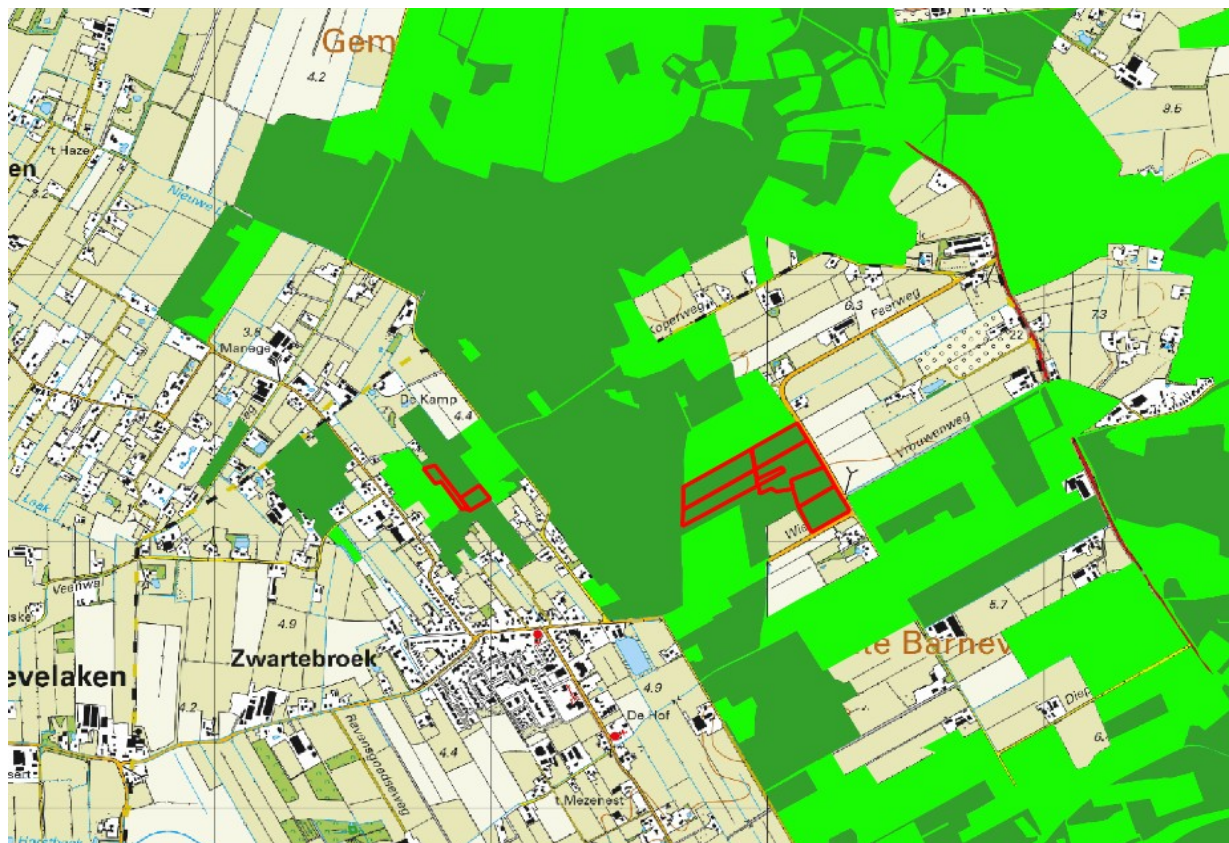
Conclusie

Beschermde insectensoorten en andere ongewervelden komen niet voor in het plangebied. Hiermee is overtreding van de Wet Natuurbescherming niet aan de orde.

4.2 NNN-toets

4.2.1. Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen

De ingreeplocaties liggen binnen het Gelders Natuurnetwerk en grenzen aan de Groene ontwikkelingszones (figuur 2).

Figuur2. Ligging van de ingreeplocaties (rood) in de GNN (donker groen) en nabij het GO (lichtgroen) (bron: nationaal georegister).

Beide deelgebieden liggen in het GNN gebied "Zwartebroek" (Omgevingsverordening Kernkwaliteiten Gelderland), voor dit gebied zijn de volgende kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen gesteld:

Kwaliteit	Doel	Aanwezig en effect ingreep
Kernkwaliteiten deelgebied natuur en Algemeen landschap	Samenhang in bosjes, natuur, landschapselementen, schraallandjes, beken in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse heuvelrug	Ja, bosjes, natuur, landschapselementen liggen binnen het plangebied
	Verbindingen voor o.a. das, vlinders en reptielen	Vlinders, das, ringslang
	Leefgebied steenuil	Foerageergebied
	Leefgebied kamsalamander	Niet aanwezig, verbetering leefgebied
	Parel De Bunt: restant van voormalige broekgronden met natte heide; botanische kwaliteiten door bijzondere abiotiek (diepe en lokale kwel en veel gradiënten in de bodem)	Plangebied ligt op grotere afstand
	Parel Blauwgrasland bij Zwartebroek: klein kwelvenster met diepe, schone kwel	Ingreep locatie ligt nabij Blauwgrasland
	Parel Zwartebroek: complex van blauwgraslanden en broekbos, botanische waarden en gradiëntrijke bodem	Plangebied ligt nabij broekbossen, de kwaliteit blauwgrasland wordt door de ingreep versterkt.
	Waardevolle verdroogde middeleeuwse veenontginning	Niet aanwezig
	rust, ruimte en donkerte	Recreatiedruk blijft gelijk, geen effect op ruimte en donkerte
Aardkundige waarden	-	Niet aanwezig
waardevol open gebied of verkaveling	+	Verkaveling blijft behouden
parel	+	Parel Blauwgrasland Zwartebroek grenst aan het plangebied
natte landnatuur	+	
Ontwikkelingsdoelen	Verder ontwikkelen samenhang in bosjes, natuur, landschapselementen, schraallandjes, beken in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (Voorthuizer Poort)	Schraallandjes worden ontwikkeld en versterkt door de ingreep
Ontwikkelingsdoelen GNN	Verder ontwikkelen van broekbossen, vochtige heide en natte schraallanden door	Nat schraalland wordt versterkt door de ingreep
	Uitbreiden natuurareaal en opheffen verdroging	Het areaal planologische natuur blijft gelijk, de maatregel draagt bij aan het opheffen van verdroging en het verschrallen van de vermeste bodem.
Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap	Verder ontwikkelen samenhang in bosjes, natuur, landschapselementen, schraallandjes, beken in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (Voorthuizer Poort en evz 24 Meerveld - Erica)	De natuurwaarde vergroot, met een versterkte samenhang tot gevolg
Groene ontwikkelingszone	Verder ontwikkelen van broekbossen, vochtige heide en natte schraallanden	Nat schraalland wordt verder ontwikkeld
	Behoud/ontwikkeling open essen	Essen zijn niet aanwezig
	Behoud Middeleeuwse veenontginning	De veenontgning is hier niet aanwezig

4.2.2 Toetsing aan doelen GNN

Kernkwaliteiten

Kernkwaliteiten natuur en landschap

De landschapsstructuur, met daarin de aanwezigheid van een verscheidenheid aan landschapselementen is de belangrijkste kwaliteit van het plangebied. De ingreep leidt niet tot een aanpassing in de verkaveling of het veranderen van de structuurelementen in het landschap. Hoewel enkele sloten worden gedempt blijft de belangrijkste structuurcomponent voor de verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug - de waardevolle elzenhakhoutbossen - behouden.

De aard van de ingreep leidt tot een relatieve verhoging van de grondwaterstand, door afgraven van het maaiveld, met als gevolg een versterking van de landschappelijke en ecologische verbinding. Deze toename van de oppervlakte schraalland leidt tot een verbetering van het beleidsmatige doel versterking verbindingen voor vlinders en reptielen en tevens tot een verbeterde staat van instandhouding van de blauwgraslandparel Zwartebroek door een hogere waterstand en meer oppervlakte van de soorten die horen bij dit bijzondere biotoop.

De oppervlakte geschikt voedselrijk grasland neemt af, waardoor de oppervlakte hoogwaardig foerageergebied voor de das afneemt. De graslanden zullen voor deze soort echter beschikbaar blijven als verbinding ondanks de afname van de hoeveelheid beschikbaar voedsel. Omdat de das momenteel niet in het gebied voorkomt leidt de ingreep echter niet tot een verslechtering van het huidige leefgebied. De kwaliteit van het leefgebied van de steenuil wordt beter doordat meer grote insecten beschikbaar zijn. Nestplaatsen liggen buiten het plangebied en blijven beschikbaar, omdat de waardevolle knotwilgen blijven staan zijn ook deze potentiële nestplaatsen na afronding beschikbaar.

De kamsalamander komt momenteel niet voor in of nabij het plangebied. Door het ontwikkelen van nat grasland neemt de kwaliteit van de verbindingen voor deze soort toe, in de diepere afgegraven delen kan mogelijk in de toekomst sprake zijn van voortplanting als de soort het gebied weet te bereiken.

Rust, ruimte en donkerte

In het gebied ligt een klompenpad waarvan de recreatiedruk naar verwachting gelijk blijft, waarmee de rust in het gebied gewaarborgd is. Omdat de landschapsstructuur niet verandert blijft de huidige ruimte behouden, evenals de donkerte. Er wordt geen verlichting aangebracht.

Aardkundige waarden

Aardkundige waarden zijn niet aanwezig in het terrein, zodat geen sprake is van enige aantasting.

Waardevol open gebied of verkaveling

De plangebieden hebben een waardevolle kleinschalige verkaveling, die door de ingreep niet veranderd omdat enkel percelen worden afgegraven of sloten gedempt of verondiept. Deze sloten sluiten echter aan op de randen van de bosjes, zodat de landschapsstructuur behouden blijft.

Parel natte landnatuur

De kwaliteit van de parel natte landnatuur neemt door de ingreep toe: de oppervlakte nat schraalland wordt vergroot en door het afgraven zal meer kwel het maaiveld bereiken.

Ontwikkelingsdoelen

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN

De ontwikkelingsdoelen van de GNN zijn hier het versterken van de ecologische verbinding Veluwe – Utrechtse Heuvelrug door het vernatten van broekbossen en het vergroten van het areaal schraalgrasland. De ingreep vindt plaats binnen de begrensde GNN, het planologische natuurareaal blijft gelijk, wel wordt de natuur versterkt door het vergroten van de waarde van de percelen. Van de ontwikkelingsdoelen wordt de oppervlakte nat schraalland vergroot. De maatregel draagt bij aan het opheffen van verdroging door het verlagen van het maaiveld en plaatsen van stuwen in deelgebied Oost om het water hier langer vast te houden.

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GO

Het plangebied ligt buiten de Groene Ontwikkelingszone en draagt daarmee niet direct bij aan de doelen hiervan, wel is sprake van een mogelijke positieve invloed omdat de ingreep bijdraagt aan het vernatten en robuuster maken van de GNN, dat heeft tevens een positieve uitwerking op de GO.

4.3. Conclusie

De ingreep sluit aan op de beleidsmatige doelen voor het GNN of heeft tenminste geen negatief effect. De vernatting heeft tevens een positieve uitwerking op de GO.

5 Conclusie

5.1 Soortenbescherming

Streng beschermde soorten

De volgende wettelijk beschermde soorten en onderdelen van het leefgebied zijn in het plangebied of de directe omgeving aanwezig:

- Nestplaats steenuil (buiten plangebied) en mogelijke nestplaats torenvalk
- Algemene broedvogels
- Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen

Tabel 2: Benodigde mitigerende maatregelen.

Beschermde soort	Kans op overtreding Wnb?	Benodigde maatregelen	Ontheffing nodig?
Algemene broedvogels	Ja	Werken buiten de broedperiode (globaal 1 maart - 15 juli)	Nee
		Controle op late broedgevallen (tot half september)	Nee
Jaarrond beschermde broedvogels: torenvalk (mits kast bezet), steenuil	Ja	Werken buiten de broedperiode, enkel overdag werken	Nee
Vleermuizen	Ja	Voorkomen vernietiging zomerverblijfplaatsen door knotwilgen te laten staan.	Nee
		Voorkomen verstoring zomerverblijfplaatsen door minimaal 5 meter afstand te bewaren	
		Voorkomen lichtverstoring door: - overdag te werken - verlichting van bosranden af te laten schijnen	
Zorgplicht	Ja	Zorgvuldig omgaan met de aanwezige flora en fauna door kans geven op vluchten en/of verplaatsen	Nee
		Afgraven maaiveld in één richting	
		In één richting dempen en verondiepen van sloten om vissen en andere waterdieren de kans te geven te ontsnappen	
		Indien nodig: contact met ter zake deskundig ecoloog	

Zorgplicht

De zorgplicht schrijft voor dat ten alle tijden zorgvuldig wordt omgegaan met de aanwezige flora en fauna. In het plangebied kunnen bijvoorbeeld de egel en woelmuizen aanwezig zijn, deze dienen de mogelijkheid te krijgen zelfstandig te vluchten of worden anders voorzichtig verplaatst. Het afgraven van de percelen dient te gebeuren in één richting.

Het verondiepen en dempen van sloten dient in één richting te gebeuren en te starten bij de doodlopende uiteinden van de watergangen, dit geeft vissen en andere waterdieren de mogelijkheid te ontsnappen.

Indien soorten worden aangetroffen dient overlegd te worden met een ter zake deskundig ecooloog over de wijze van handelen.

5.2 NNN-toets

De ingreep leidt niet tot een aantasting maar juist tot een versterking van de GNN omdat de natuurkwaliteit van de percelen vergroot. De maatregel is een invulling van de ontwikkelingsdoelen van de GNN: de oppervlakte Nat Schraalland neemt toe met een positief effect op de samenhang en de doelsoorten van het GNN. Tevens is sprake van een positief effect op de blauwgraslandparel Zwarteboek.

Hiermee is onderbouwd dat de ingreep past in de planologische doelen van het gebied.

5.3 Vervolg en ontheffing Wet natuurbescherming

Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk en als de voorgestelde mitigerende maatregelen worden toegepast is geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing is hiermee niet aan de orde.

6 Literatuur

Internet

www.nationaalgeoregister.nl

Shapefiles GNN en GO Gelderland

Opgevraagd op 4 april 2023

Omgevingsverordening Gelderland

https://gldanders.planoview.nl/planoview/NL.IMRO.9925.PVOmgverordening-vst1?s=SAAXIYAKQgF7vzJFhERCBAN4P4P_wP38wJiAMdOCzhy3qgpM4ZOGbcCBA

Geraadpleegd op 4 april 2023

www.verspreidingsatlas.nl

Geraadpleegd op 4 april 2023

Bijlage 1 Beschermingsregimes broedvogels

Categorie 1 tot en met 4

Categorie 1: Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

Categorie 2: Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing.

Categorie 3: Nesten van vogels (niet-koloniebroeders), die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.

Categorie 4: Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Boomvalk (4)	Ooievaar (3)
Buizerd (4)	Ransuil (4)
Gierwaluw (2)	Roek (2)
Grote gele kwikstaart (3)	Slechtvalk (3)
Havik (4)	Sperwer (4)
Huismus (2)	Steenuil (1)
Kerkuil (3)	Wespendief (4)
Oehoe (3)	Zwarte wouw (4)

Categorie 5

Categorie 5: Vogels met jaarrond beschermde nesten bij ecologisch zwaarwegende redenen. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan. Deze soorten beschikken over voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen wanneer de omstandigheden daar aanleiding voor geven.

Blauwe reiger	IJsvogel
Boerenwaluw	Kleine bonte specht
Bonte vliegenvanger	Kleine vliegenvanger
Boomklever	Koolmees
Boomkruiper	Kortsnavelboomkruiper
Bosuil	Oeverwaluw
Brilduiker	Pimpelmees
Draaihals	Raaf
Eidereend	Ruigpootuil
Ekster	Spreeuw
Gekraagde roodstaart	Tapuit
Glanskop	Torenvalk
Grauwe vliegenvanger	Zeearend
Groene specht	Zwarte kraai
Grote bonte specht	Zwarte mees
Hop	Zwarte roodstaart
Huiswaluw	Zwarte specht

Algemene broedvogels:

Alle in Nederland aanwezige broedvogels (circa 700 soorten).

Addendum Quicksan Zwartebroek

Reactie op vragen gemeente

Datum: 16 november
Opdrachtgever: Novaspring
Opgesteld door: Douwe Schut

Aanleiding

In het voorjaar van 2023 heeft Bureau Lampyris een Quicksan Wet natuurbescherming opgesteld voor de natuurontwikkeling in Zwartebroek. Naar aanleiding van de rapportage heeft de gemeente vragen gesteld over de omgang met de aangetroffen wettelijk beschermde natuurwaarden. In deze notitie wordt een reactie gegeven op deze vragen en voorstellen gedaan voor aanvullende mitigerende maatregelen. De notitie geldt als addendum op de 1 quickscan.

GNN

In de quickscan is zowel de gebiedenbescherming voor de NNN als de soortenbescherming uitgewerkt. In de reactie van de gemeente lopen deze twee ten aanzien van de das door elkaar. Gesteld wordt dat *'...als de burcht niet meer functioneert door verstoring of het wegvallen van hoogwaardig foerageergebied, is de vraag of daarmee de das niet überhaupt vertrekt uit het gebied en daarmee een verbinding nutteloos wordt...'*

Voor het GNN vindt enkel een toetsing plaats op de toegekende waarden en functies functioneel blijven en op z'n minst niet worden aangetast ongeachte of een soort aanwezig is of niet. Het betreft immers beleidsmatige doelen.

Ten aanzien van de GNN zal de functie als verbinding (dus niet foerageergebied of burchtlocatie) behouden blijven aangezien de das een mobiele soort is die per nacht grote afstanden kan afleggen. Dat staat los van de kwaliteit van het foerageergebied en de aanwezigheid van een bezette burcht in de omgeving.

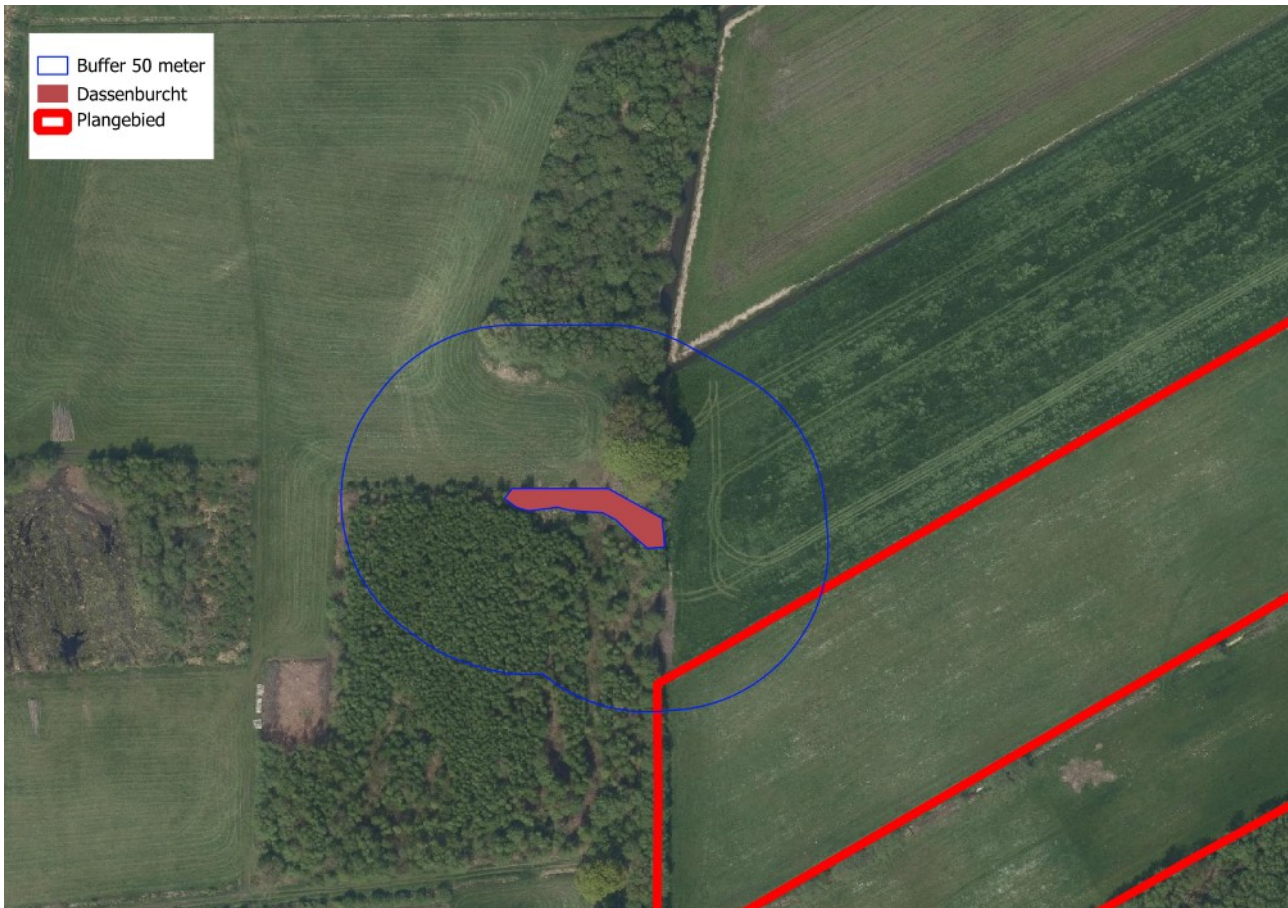
Das

Het verbaast ons dat een burcht van de das is aangetroffen in de directe omgeving van het plangebied. Zowel het bronnenonderzoek (waaronder het bevragen van de boswachter ecologie) als het veldbezoek heeft geen aanwijzingen gegeven dat de das aanwezig is. Deze bevindingen maken potentieel een groot verschil voor de mate van verstoring en eventuele gevolgen voor de Wet natuurbescherming.

Op donderdag 16 november 2023 heeft daarom een aanvullend veldbezoek plaatsgevonden om de situatie te beoordelen. Bij het veldbezoek is de terreineigenaar aanwezig geweest.

Inderdaad is op circa (Kaart 1) een dassenburcht aangetroffen. De burcht is gegraven in een wal van circa 70 centimeter hoog aan de noordzijde van een bosje. De burcht bestaat uit circa

15 pijpen, volgens de terreineigenaar ligt de burcht hier al jaren, maar zijn de dassen niet het gehele jaar aanwezig vanwege de hoge grondwaterstand. Vastgesteld is dat nog enige bewoningssporen aanwezig waren; bij enkele pijpen was vers vergraven zand aanwezig en zijn pootafdrukken gevonden. In het af te graven grasland zijn geen sporen van de das aangetroffen. In de sloten naast de burcht stond water, waardoor de pijpen nooit diep gegraven kunnen zijn (foto 1 en 2). Voor een hernieuwde effectbeoordeling is een worst-case het uitgangspunt, er wordt getoetst op een jaarrond bewoonde dassenburcht.

Kaart 1. Ligging dassenburcht. In roze het gebied met pijpen, in blauw een buffer van 50 meter rondom de burcht en in rood het plangebied.

Effectbeoordeling

Volgens het [kennisdocument das](#) kunnen 'activiteiten die binnen 50 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de dassenburcht tussen zonsopgang en zonsondergangen (of later dan 19:00 uur indien de zon later ondergaat plaatsvinden kunnen effect hebben op de functionaliteit van de burcht' (pag. 25).

Een klein deel van het plangebied valt binnen deze straal van 50 meter (kaart 1). In dit gebied zijn geen werkzaamheden (zie figuur 2 in de quickscan). Op circa 100 meter afstand van de burcht komt naar verwachting een transportroute te liggen en vinden plagwerkzaamheden plaats. De werkzaamheden duren op deze locatie enkele dagen en vinden plaats in de nazomer van 2024. In deze periode is de dassenburcht naar verwachting bewoond. Vanwege de afstand van de werkzaamheden tot de burcht en de korte duur van de werkzaamheden wordt geen significante verstoring (verstoring die leidt tot het verlaten van de burcht) verwacht. Mogelijk dat de das gebruikt maakt van de af te graven graslanden om te foerageren (al zijn tijdens de twee veldbezoeken geen sporen van de das aangetroffen). Een grove berekening

laat zien dat binnen 500 meter van de burcht circa 38,5 hectare grasland aanwezig, waarvan 9,3 hectare binnen het plangebied ligt.

Voor de kraamburcht ligt hiermee binnen een straal van 500 meter voldoende alternatief foerageergebied zodat de functionaliteit van de burcht niet aangetast wordt. Aangezien dassen meer dan 500 meter per nacht kunnen afleggen wordt deze verhouding bij een grotere straal enkel gunstiger. Na de ingreep is het plangebied weer toegankelijk voor de das en tevens te gebruiken om te foerageren, hoewel de voedselbeschikbaarheid lager zal liggen.

Mitigerende maatregelen

Uit de effectbeoordeling blijkt dat de dassenburcht niet verstoord wordt vanwege de afstand van de werkzaamheden tot de burcht. Zelfs als sprake is van enige verstoring wordt het effect van de werkzaamheden geminimaliseerd door het toepassen van de volgende mitigerende maatregelen:

- De werkzaamheden uitvoeren buiten de voortplantingsperiode van de das. Deze loopt van december tot en met juni.
- Minimaal 50 meter afstand bewaren tot de burcht, deze werkgrens aangeven met linten tijdens de uitvoering.
- Voor zonsondergang maar niet later dan 19:00 uur de werkzaamheden voor de dag af te ronden.
- Geen gebruik van (extra) werkverlichting

Nest jaarrond beschermde vogels

Voor de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt gesteld dat verstoring een overtreding van de Wet natuurbescherming is. Deze veronderstelling is slechts ten dele juist, opzettelijke verstoring die leidt tot het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaats is niet toegestaan. Daarom hieronder een aanvullende onderbouwing waarom het werken buiten de broedperiode voldoende zekerheid biedt over het behoud van de territoria en de nestplaatsen.

Buizerd

Uit de NDFF blijkt dat een bezet territorium in de omgeving aanwezig is, dit betreft een volgens de BMP-methode vastgesteld territorium.

Vanwege de werkwijze met fusie-afstanden laat deze stip echter niet de exacte nestlocatie zien, deze kan zelfs op ruime afstand van de werklocatie liggen. Tijdens het veldbezoek is de (bezette) nestlocatie niet in de nabijheid van het plangebied aangetroffen.

Het buizerdnest bevindt zich dus waarschijnlijk op grotere afstand waardoor het opzettelijk verstoren van het nest met vernieling of beschadiging is te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Ook heeft de buizerd vaak meerdere nesten binnen een territorium, zodat buiten het broedseizoen uitgeweken kan worden zonder dat het territorium verlaten wordt. Hiermee is overtreding van de Wet natuurbescherming uit te sluiten.

Zwarte kraai

Het klopt dat de quickscan slechts een momentopname is. De zwarte kraai gebruikt jaarlijks (vaak) dezelfde nestlocatie maar bevindt zich buiten de broedperiode verder van het nest. Omdat de boom tijdens de werkzaamheden blijft staan zijn geen negatieve effecten te verwachten op de nestlocatie als buiten de broedperiode gewerkt wordt. Op 16 november 2023 heeft een aanvullende controle van het nest plaatsgevonden, waarbij het nest niet meer is aangetroffen. Waarschijnlijk is het afgelopen najaar uit de boom gewaaid, zodat de werkzaamheden zonder beperking ten aanzien van de zwarte kraai doorgang kunnen vinden.

Steenuil

Gesteld wordt dat verstoring van de steenuil een overtreding van de Wet natuurbescherming is. Gezien de afstand (circa 70 meter op het meest nabije punt) van de werkzaamheden tot de

veronderstelde broedlocatie en het werken buiten de broedperiode zijn dergelijke negatieve gevolgen op de steenuil uit te sluiten.

Kievit

Als reactie wordt gesteld dat kievit al vroeg in het jaar kunnen gaan broeden. Deze opmerking is terecht maar heeft voor de uitvoering geen gevolgen aangezien in het najaar van 2024 gestart wordt (de planning na het opstellen van de quickscan aangepast). In die periode is de kievit met zekerheid niet aan het broeden.

Mochten de werkzaamheden onverhoopt uitlopen dan zal sprake zijn van een dusdanig verstoring dat de kievit zal besluiten niet binnen het werkterrein te gaan broeden zodat het doden, verwonden of het verstoren van in gebruik zijnde nesten niet aan de orde is.

Conclusie

- Op 16 november heeft een aanvullend veldbezoek plaatsgevonden. De aanwezigheid van een dassenburcht is nieuwe informatie. Uit een hernieuwde effectbeoordeling blijkt dat de burcht buiten het plangebied ligt, met aanvullende mitigerende maatregelen wordt verstoring zeker voorkomen.
- Door te werken buiten de broedperiode is opzettelijke verstoring met gevolgen voor de functionaliteit van de territoria van de jaarrond beschermde vogelsoorten buizerd en steenuil te voorkomen.
- Het nest van de zwarte kraai is waarschijnlijk uit de boom gewaaid, het nest is in elk geval niet meer aanwezig zodat negatieve effecten op een jaarrond beschermde nestplaats zijn uit te sluiten.

*Foto 1 en 2. Belopen dassenpijp
en hoge grondwaterstand in de
directe omgeving van de burcht.*

